

Analiza de situație privind România

ZIUA MONDIALĂ A APEI 2011: RĂSPUNSUL PROBLEMELOR URBANE

1. PREMIZE

În România populația urbană a evoluat lent de la 54,3 % în 1990, la 54,9 % în 2004, la 55,1 % în 2007 și 55,0 % în 2008 [1]. Prin comparație, în 2007 - 2008 Cehia conducea în UE - Est cu o rată a urbanizării de 73%, urmata de Bulgaria cu 71%, nu departe de Vest (Franta: 77%). Evoluția lentă a urbanizării în datele oficiale reflectă faptul că în ultimele două decade și în special după accesul la finanțări UE după 2007 prin care au căpătat unele infrastructuri specifice mediului urban incluzând accesul la apă potabilă și sanitație multe localități au preferat să-și mențină statutul de comună rurală din cauza bugetelor deficitare; presiunile asupra bugetelor locale sunt sporite în urban față de rural precum și în municipii față de (simple) orașe.

În 2002 alimentarea centralizată cu apă potabilă era asigurată pentru 87,6 % din populația urbană și 15,1 % din populația rurală, în timp ce de canalizare beneficiau 85,6 % din populația urbană față de 12,9 % din populația rurală (date INS citate de portalul Administrației Naționale "Apele Române" - ANAR [2]).

2.1. CADRUL LEGISLATIV PRIVIND CALITATEA APEI POTABILE

2.1.1. Bază legală

Legea nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, cu modificările și completările ulterioare transpune Directiva Europeană 98/83/EC și a stat la baza întocmirii primului *Raport național privind aprovizionarea cu apă potabilă prin sistem centralizat în localitățile cu peste 5000 de locuitori* efectuat conform prevederilor Directivei amintite, din care provin datele următoare referitoare la 2007 [3]. Datele au fost colectate prin machetele elaborate de către INSP - Centrul Național de Monitorizare a Riscurilor din Mediul Comunitar (CNMRMC), conform Ghidului de raportare al Comisiei Europene (CE) din mai 2007.

Datele din *Raport* sintetizează rezultatele monitorizării de control și de audit a parametrilor microbiologici (coliformi, Escherichia Coli, enterococi), fizico-chimici (culoare, turbiditate, substanțe chimice) și organoleptici (gust, miros) privind apa potabilă asigurată de producătorii/distribuitorii care deservește mai mult de 5000 de locuitori sau care furnizează apă potabilă cu un debit mai mare de 1000 mc/zi medie anuală.

În sfârșit, **HGR 459/2002 privind aprobarea Normelor de calitate pentru apa din zonele naturale amenajate pentru înbăiere** transpune Directiva nr. 76/160/CEE privind calitatea apei de înbăiere; datele din Analiză privesc anul 2009.

2.1.2. Atribuțiile Ministerului Sănătății

Principalele atribuții și responsabilități ale MS în domeniul calității apei potabile sunt următoarele [3] :

1. Autorizează sanitar definitiv sau temporar (pe perioada derogării) producătorii și/sau distribuitorii de apă potabilă; supraveghează monitorizarea calității apei furnizate.
2. Controlează calitatea apei folosită în industria alimentară și calitatea apei îmbuteliate.
3. Asigură monitorizarea de audit.
4. Asigură raportarea către CE a calității apei potabile distribuite în sistem centralizat În acest sens, INSP prin CNMRMC întocmește o dată la trei ani Raportul național asupra calității apei potabile

2.1.3. Responsabilitățile locale

Legea 458/2002, art. 7 alineatul 1, prevede că monitorizarea calității apei potabile se asigură de către producători, distribuitori și de direcțiile de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București. Producătorii și distribuitorii de apă potabilă asigură conformarea la standardele de calitate precum și finanțarea controlului de calitate și a monitorizării de audit.

Conform **HGR 974/2004**, direcțiile de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București asigură controlul calității apei potabile.

Controlul apelor de îmbăiere se realizează de DSP teritoriale după un program stabilit la nivel local, pe baza **HGR 459/2002**. Recoltarea probelor de apă, transportul și conservarea sunt reglementate prin standard ISO. Metodele de recoltare sunt aliniate la normele internaționale.

Legea nr. 215/2001/A privind atribuțiile administrației publice locale prevede în art. 36, alin. (4) pct. f) responsabilități privind realizarea lucrărilor și măsurilor necesare implementării și protecției mediului și gospodăririi apelor, iar alineatul 6 pct. a) subpunctul 14 responsabilități privind furnizarea serviciilor publice de interes local incluzând alimentare cu apă și canalizarea.

2.2. ACCESUL LA APĂ POTABILĂ

2.2.1. Apă potabilă distribuită în sistem centralizat în anul 2007-2008

Informațiile cele mai recente arată că în 2008 numărul localităților beneficiare de apă potabilă în sistem centralizat era 2123 dintre care municipii/orașe (principalele beneficiare) 317. Lungimea totală a rețelei de distribuție era de 56.809 Km, din care 26.396 în urban. Consumatorii cei mai importanți se găseau în Macroregiunea 3 Sud Muntenia (AG, CL, DB, GR, IL, PH, TR) iar cei mai puțin importanți în Macroregiunea 3 București – Ilfov. Volumul distribuit era de 1075 milioane m³ din care 682 pentru uzul casnic al populației iar diferența pentru consumul industrial [1].

Informații mai detaliate din 2007 datorate *Raportului* [3] arată ca populația aprovizionată cu apă potabilă în sistem centralizat, în localitățile cu peste 5000 de locuitori a fost de 10.210.275 locuitori (50,01 % din populația rezidentă în anul 2007)

Sursele de alimentare cu apă potabilă în localitățile cu peste 5000 de locuitori sunt constituite la nivelul anului 2007 din ape de suprafață (vezi Glosar) în proporție de 68,38 % și ape de adâncime în proporție de 31,62 %

Zonele de aprovizionare cu apă în sistem centralizat (vezi Glosarul) sunt în număr de 335 deservind populații de peste 5000 de locuitori (a se exclude trimiterea la cele 20 de zone cu o pop. sub 5000 de locuitori.) Nu este corect a transpune rezultatele din tabel in procente. Ori se preia tabelul ca atare, ori nu se fac referiri prin transpuneri de procente.

Pentru date suplimentare: <http://www.insp.gov.ro/cnmrmc/rapoarte/> cu opțiunea “Calitatea apei potabile distribuite în sistem centralizat în România în anul 2007” [4].

2.3. SANITAȚIA ÎN ROMÂNIA

2.3.1. Infrastructura de colectare și epurare a apelor uzate

În 2002-2003, 644 localități (265 municipii/orașe și 378 comune) aveau sisteme de colectare a apelor uzate. Lungimea totală a rețelei de colectare era de 16.812 km, din care 94 % (15.738 km) erau în urban unde lungimea rețelelor de colectare reprezentau 51,8 % din lungimea totală a străzilor. O comparație între străzile cu sisteme de alimentare cu apă și acelea cu rețele de colectare a apei uzate arată că doar 73 % din prima categorie beneficiau și de sisteme de colectare a apelor uzate. Doar 77 % din debitul de ape uzate colectate era tratat în sistemele orașenești de epurare; în 47 de localități din mediul urban apele uzate erau evacuate fără o epurare preliminară. În 2003, volumul total de ape uzate evacuate era de 4494,47 milioane m³ [2].

În 2008, 760 localități (309 municipii/orașe și 451 comune) aveau sisteme de colectare a apelor uzate. Lungimea totală a rețelei de colectare era de 20.364 km, cea mai dezvoltată în Macroregiunea 1 Centru (AB, BV, CV, MS, SB) - 3.118 km și cea mai mică în Macroregiunea 4 Sud-Vest Oltenia (DJ, GJ, MH, OT, VL) – 1.547 km [1].

Între 2006 și 2008 rata de creștere anuală a numărului de localități canalizate este de 26/an sensibil mai mare față de rata de 16/an înregistrată între 2002 și 2006, creștere atribuibilă în parte începutului de absorbție a fondurilor europene [1].

2.3.2. Accesibilitatea serviciilor de colectare și epurare a apelor uzate

În România 2002, din aproximativ 21,7 milioane de locuitori, aproximativ 11,5 milioane de locuitori aveau acces la serviciile de colectare a apelor uzate. Populația care beneficia de serviciile publice de canalizare era mai numeroasă în mediul urban – 10,3 milioane locuitori (reprezentând 90 % din totalul populației ce beneficia de serviciile de alimentare centralizată cu apă), față de mediul rural, cu 1,15 milioane de locuitori [2].

2.4. CONCLUZII

Definiția mediului urban în România actuală este probabil mai restrictivă decât cea folosită în alte state UE, explicând în parte nivelul foarte mic de urbanizare la noi. Chiar și așa, când exigențele privind infrastructura aparent sunt mai severe pentru un oraș românesc, există încă decalaje notabile, de urmărit și de rezolvat în privința alimentării cu apă potabilă de calitate în sistem centralizat și a sanitației corespunzătoare.

Faptul că în 2002-03 nu avea încă acces la conductă de apă 12,4 % din populația în urban iar 14,4 % nu beneficia de canalizare* ce acoperea numai 51,8 % din lungimea totală a străzilor, împreună cu faptul că doar 77 % din debitul de ape uzate colectate era tratat în sistemele orașenești de epurare restul fiind deversat în natură cu urmări ecologice grave, iar mai departe în 2007 între 13,5 % și 36,05 % dintre zonele de aprovizionare cu apă în sistem centralizat (alimentând în covârșitoare majoritate mediul urban) erau neconforme microbiologic incriminând stații de tratare - arată nivelul coborât de la care țara noastră s-a alăturat UE în 2007.

Este cert că de atunci se vor fi rezolvat unele probleme cu ajutorul euro-finanțării; mai este însă un drum lung de parcurs până la atingerea nivelelor din țările UE 15, iar implicarea rețelei de promovare a sănătății în problemele alimentării cu apă/sanitației în orașele românești reprezintă o parte crucială a misiunii sale în 2011.

Conștientizarea primăriilor și a altor factori locali de responsabilitate în privința rolului jucat în asigurarea accesului constituenților lor la apă și sanitație de calitate, cu ocazia Zilei Mondiale a Apei 2011, poate ajuta la o finanțare mai amplă din surse proprii și europene a unor proiecte specifice. Votul acestor constituenți la localele din 2012 va depinde și de rezolvarea urgentă a unor probleme locale de sănătate în legătură cu apă potabilă și cu canalizarea !

2.6. BIBLIOGRAFIE

1. Anuarul statistic al României 2009, <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2009.ro>.
2. Administrația Națională “Apele Române” - <http://www.rowater.ro/>
3. Anca Tudor - “Raport PN II 2010 cu date pe 2009”, <http://www.insp.gov.ro/cnmrmc/rapoarte/>

4. Anca Tudor – “Calitatea apei potabile distribuite în sistem centralizat în România în anul 2007”,
<http://www.insp.gov.ro/cnmrmc/rapoarte/>
5. Catedra de Hidraulica, Masini Hidraulice si Ingineria Mediului a UPB,
http://www.hydrop.pub.ro/DeterminareIndicatoriOD_CCO.pdf
6. Mănescu S., Tănăsescu Gh., Dumitrache S., Cucu M.. Igiena, Ed. Medicală, 1991.